

Lấy ý kiến sinh viên về giảng viên- Một bước đột phá nhằm nâng cao chất lượng đào tạo.

Tóm tắt: *Lấy ý kiến phản hồi từ người học về hoạt động giảng dạy của giảng viên là chủ trương của Bộ Giáo dục- Đào tạo, đang được thực hiện rộng rãi tại các trường đại học và cao đẳng trên toàn quốc. Tại Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, công tác này được chuẩn bị một cách chu đáo và được triển khai theo một lộ trình khoa học, trên tình thần dân chủ nhưng vẫn bảo đảm truyền thống tôn sư trọng đạo. Việc lấy ý kiến sinh viên sẽ được tiến hành mỗi học kỳ đối với các môn học đã kết thúc và đã công bố điểm. Sinh viên có thể có ý kiến khen ngợi hoặc góp ý với các thầy cô. Những ý kiến này được bảo mật và được xử lý bởi Ban Chỉ đạo do nhà trường thành lập. Các giảng viên được sinh viên góp ý sẽ được trực tiếp nghiên cứu thông tin để rút kinh nghiệm, cải tiến phương pháp và nội dung bài giảng của mình để nâng cao chất lượng giảng dạy.*

Chủ trương lấy ý kiến phản hồi từ người học về hoạt động giảng dạy của giảng viên được Bộ Giáo dục- Đào tạo khởi xướng từ năm học 2009- 2010 trên cơ sở kết quả triển khai thí điểm tại một số trường đại học từ năm học 2008- 2009.

Mục đích của hoạt động này được Bộ Giáo dục- Đào tạo xác định là:

1. Góp phần thực hiện Quy chế dân chủ trong cơ sở giáo dục đại học; xây dựng đội ngũ giảng viên có phẩm chất đạo đức, lương tâm nghề nghiệp và trình độ chuyên môn cao, phương pháp và phong cách giảng dạy tiên tiến, hiện đại.
2. Tạo thêm kênh thông tin giúp giảng viên điều chỉnh hoạt động giảng dạy; nâng cao tinh thần trách nhiệm của giảng viên trong việc thực hiện mục tiêu đào tạo của cơ sở giáo dục đại học.
3. Tăng cường tinh thần trách nhiệm của người học với quyền lợi, nghĩa vụ học tập, rèn luyện của bản thân; tạo điều kiện để người học được phản ánh tâm tư, nguyện vọng, được thể hiện chính kiến về hoạt động giảng dạy của giảng viên.

Tuy nhiên, ban đầu chủ trương được gọi tên là “Sinh viên đánh giá giảng viên” nên đã gặp phải nhiều ý kiến e ngại, thậm chí không đồng tình từ phía xã hội.

Các ý kiến phản đối cho rằng việc sinh viên đánh giá giảng viên là không phù hợp với truyền thống tôn sư trọng đạo của Việt Nam. Ngay cả không xét tới truyền thống này, mà chỉ với tâm lý “kính trên nhường dưới” đã là nét văn hóa ăn sâu vào tâm thức người Việt, thì điều này cũng gợi lên những bất cập không dễ chấp nhận. Một sự dân chủ có phần “thoảng” quá như vậy liệu có làm tổn thương lòng tự trọng của những người thầy vốn xưa nay luôn được xã hội kính trọng, tôn vinh? Và liệu nó có là cái cớ để những hiện

tượng tiêu cực, những thái độ bất kính của sinh viên với thầy sẽ có dịp được cổ xúy và lây lan?

Một số người quan tâm đến tính hữu ích của vấn đề thì băn khoăn ở khía cạnh khác: Liệu đây có là dịp để những sinh viên học hành chưa tốt, bị điểm kém, bị phê bình, sẽ có cơ hội nói xấu thầy, đổ lỗi cho thầy?...

Rất nhiều e ngại, thậm chí lo lắng, về một sự dân chủ quá mức có thể làm tổn hại những giá trị truyền thống đáng quý.

Để tránh những hiểu lầm không cần thiết, Bộ Giáo dục- Đào tạo đã đổi tên chủ trương này thành “lấy ý kiến phản hồi từ người học về hoạt động giảng dạy của giảng viên”, và có những hướng dẫn cụ thể về cách thức thực hiện.

Sự phản hồi của người học về hoạt động giảng dạy của giảng viên tập trung vào các nội dung sau:

- 1/ Nội dung và phương pháp giảng dạy của giảng viên;
- 2/ Tài liệu phục vụ giảng dạy, học tập và việc sử dụng phương tiện dạy học của giảng viên;
- 3/ Trách nhiệm, sự nhiệt tình của giảng viên đối với người học và thời gian giảng dạy của giảng viên;
- 4/ Khả năng của giảng viên trong việc khuyến khích sáng tạo, tư duy độc lập của người học trong quá trình học tập;
- 5/ Sự công bằng của giảng viên trong kiểm tra đánh giá quá trình và kiểm tra đánh giá kết quả học tập của người học;
- 6/ Năng lực của giảng viên trong tổ chức, hướng dẫn và tư vấn hoạt động học cho người học;
- 7/ Tác phong sư phạm của giảng viên;
- 8/ Các vấn đề khác (nếu cần thiết).

Bộ cũng khuyến khích sự chủ động, sáng tạo của các trường trong việc thiết kế công cụ để lấy ý kiến phản hồi từ người học về hoạt động giảng dạy của cả giảng viên dạy lý thuyết lẫn giảng viên dạy thực hành.

Với sự định hướng rõ ràng và hướng dẫn chu đáo như vậy, chủ trương này đã được hiểu đúng và được các trường hưởng ứng, bắt tay vào triển khai thực hiện.

Tại trường Đại học Văn hóa Hà Nội, công việc này được chuẩn bị một cách chu đáo và có lộ trình khoa học. Tại Hội nghị Giảng viên năm học 2009-2010, Ban giám hiệu đã phổ biến chủ trương và lắng nghe ý kiến trao đổi cũng như những băn khoăn của giảng viên trong trường.

Những lo lắng về khả năng vi phạm truyền thống tôn sư trọng đạo đã được đại diện Ban Giám hiệu giải tỏa bằng những giải thích về sự vận động và tính thích nghi của các giá trị văn hóa, cũng như sự biến đổi của chúng cho phù hợp với hoàn cảnh hiện tại, theo đòi hỏi nhu cầu khách quan của xã hội. Tôn sư trọng đạo ngày nay không bắt buộc rằng mọi lời của thầy luôn phải là những “khuôn vàng thước ngọc” và sinh viên chỉ biết có vâng theo một cách thụ động. Người thầy ngày nay đóng vai trò người hướng dẫn, dẫn dắt và khuyến khích những ý tưởng cá nhân của học trò. Sinh viên ngày nay tích cực và mạnh dạn trình bày quan điểm riêng của mình tại các hội thảo khoa học; tham gia tranh luận sôi nổi trong các cuộc thảo luận. Những điều đó luôn được các thầy tạo điều kiện phát triển, chứ không ai áp đặt các em nhất nhất phải theo các khuôn mẫu cứng nhắc đã được học.

Một số giảng viên băn khoăn rằng, những thầy giảng dạy nghiêm túc, đòi hỏi nghiêm khắc, cho điểm không “rộng tay” thì thường bị sinh viên không hài lòng, sẽ dễ bị các em nhận xét thiếu thiện chí. Điều này cũng đã được giải tỏa trong hội nghị. Bởi lẽ: Sinh viên đương nhiên không thích bị thầy cô cho điểm kém. Nhưng nếu những điểm kém đó là do lỗi của họ, còn thầy cô đánh giá theo thang điểm chính xác, theo các tiêu chí rõ ràng, công khai và công bằng với cả lớp, thì chắc chắn sinh viên sẽ phải “tâm phục khẩu phục”, không thể đổ lỗi cho thầy.

Tuy nhiên có thể có trường hợp thầy cô đánh giá khách quan và công bằng, nhưng quá chặt chẽ, khiến cho có tới cả một nửa lớp, hoặc 2/3, thậm chí cả ¾ lớp bị điểm dưới trung bình, thì rõ ràng các thầy cô cần xem xét lại. Rất có thể nội dung môn học đã được thiết kế quá nặng so với chương trình; hoặc thầy cô đặt yêu cầu quá cao so với thực tế đầu vào của trường. Khi đó giảng viên cần thiết kế lại môn học cho phù hợp với thực lực sinh viên của trường.

Tóm lại, ý kiến phản hồi của sinh viên sẽ là một kênh thông tin tham khảo để giảng viên nhìn nhận lại quá trình giảng dạy của mình, và có những điều chỉnh (nếu cần) để nâng cao chất lượng bài giảng.

Đó là điều mà Hội nghị Giảng viên năm học 2009-2010 đã đạt tới thống nhất. Cũng tại hội nghị này, một lần nữa quan điểm giáo dục “lấy người học làm trung tâm” được nhắc lại. Nói theo ngôn ngữ của thời kinh tế thị trường, sinh viên ngày nay có thể được coi là khách hàng sử dụng dịch vụ đào tạo của các trường đại học và cao đẳng. Bởi thế, các trường cần luôn hướng tới sinh viên, cố gắng đáp ứng ngày càng tốt hơn nhu cầu của khách hàng, để xây dựng và củng cố thương hiệu của mình, nâng cao sự thu hút đối với thí sinh.

Không chỉ được bàn luận và giải đáp những vướng mắc về mặt tâm lý, tại hội nghị giảng viên này, các thầy cô đã được Ban Giám hiệu xin ý kiến đóng góp cho dự thảo phiếu hỏi ý kiến sinh viên. Mẫu phiếu hỏi ý kiến được phát cho toàn bộ giảng viên của trường để mọi người nghiên cứu, góp ý sửa chữa để có một bộ phiếu hỏi tối ưu.

Tiếp theo, chủ trương này lại được đưa ra bàn thảo một lần nữa tại Hội nghị Tổng kết năm học 2009-2010. Phiếu hỏi ý kiến sinh viên sau khi sửa đổi lần một lại được đưa ra xin góp ý chỉnh sửa lần thứ hai.

Sau cuộc họp Đảng ủy đầu năm học 2010-2011, chủ trương lấy ý kiến sinh viên về giảng viên của trường đã được quyết định và ghi vào nghị quyết. Ban Giám hiệu đã duyệt phiếu hỏi chính thức, sử dụng làm công cụ triển khai việc lấy ý kiến sinh viên.

Thực hiện các bước tiếp theo, Nhà trường đã thành lập Ban chỉ đạo lấy ý kiến sinh viên. Ban chỉ đạo đã họp thống nhất quan điểm và phương thức hoạt động. Một cuộc họp với sinh viên đã được triển khai. Ban cán sự các lớp đã được triệu tập đến, nghe Ban Chỉ đạo phổ biến chủ trương lấy ý kiến sinh viên. Các em đã được nghe trình bày về mục đích, ý nghĩa của hoạt động này; được định hướng về cách thức thực hiện; được quán triệt quan điểm về tinh thần xây dựng và tôn sư trọng đạo khi góp ý với các thầy cô. Cuối cùng, các em được hướng dẫn cụ thể về quy trình thực hiện.

Song song với điều này, các khoa và tổ bộ môn cũng được Ban Chỉ đạo thông báo về kế hoạch triển khai lấy ý kiến của sinh viên đã nhận được sự ủng hộ rộng rãi của các đơn vị.

Đợt này, lần đầu tiên triển khai, Ban chỉ đạo sẽ dựa trên đề nghị của các lớp, lựa chọn những thầy cô được đề nghị nhiều nhất để phát phiếu cho các lớp nhận xét. Sẽ có hai danh sách được đưa ra:

- Danh sách các thầy cô giảng dạy tốt, sinh viên muốn nhận xét khen ngợi
- Danh sách các thầy cô còn có những điểm hạn chế, sinh viên muốn nhận xét góp ý.

Để việc giới thiệu của sinh viên có chất lượng và khách quan, Ban chỉ đạo lấy ý kiến sinh viên đã định hướng cho ban cán sự các lớp và quán triệt các em quan điểm của trường:

- Việc lấy ý kiến sinh viên chứng tỏ sự tôn trọng của nhà trường đối với mong muốn và đánh giá của các em- những công dân đủ quyền hành động độc lập;
- Công việc này thể hiện mối quan hệ bình đẳng và dân chủ trong nhà trường: Thầy cô mong các em học tốt- các em mong thầy cô dạy tốt; thầy cô khen ngợi và phê bình sinh viên- các em cũng có thể khen ngợi và góp ý với thầy cô một cách đúng mực và theo phương thức phù hợp.

Muốn phát huy quyền công dân và thực hiện dân chủ, sinh viên không được quên trách nhiệm của mình:

- Khen ngợi hay góp ý với thầy cô một cách đúng mực và tỏ lòng tôn trọng, bảo đảm văn hóa ứng xử và theo đúng tinh thần tôn sư trọng đạo;
- Nhận xét thầy cô một cách công bằng, không để bị chi phối bởi cảm tính và định kiến chủ quan (ví dụ, học kém, không cố gắng, bị điểm kém thì nhận xét không tốt về thầy cô; trong khi thầy cô khác dạy chưa hay nhưng dễ tính, cho điểm cao thì nhận xét tốt...).

Nhằm bảo đảm cho hoạt động này không gây ảnh hưởng (nếu có) tới sinh viên, việc lấy ý kiến sinh viên sẽ chỉ được triển khai với những môn học đã hoàn thành, đã tổ chức thi xong và đã công bố điểm. Quy trình sẽ được thực hiện định kỳ vào mỗi đầu học kỳ.

Thông tin được bảo mật tuyệt đối theo quy trình bảo mật của các kỳ thi tuyển sinh đại học: Các phiếu hỏi do sinh viên trả lời sẽ được thu hồi tại các lớp và được niêm phong trong một túi lớn ghi tên giảng viên được hỏi (trong các phiếu không ghi tên giảng viên). Sau khi thu về, các phiếu trong từng túi sẽ được chuyển sang túi mới đánh số mã hóa (không ghi tên giảng viên được hỏi). Thao tác đổi túi do chính trưởng Ban Chỉ đạo thực hiện và chỉ một mình trưởng Ban Chỉ đạo biết chìa khóa mã hóa. Các phiếu trong túi mã hóa được giao cho các thành viên Ban Chỉ đạo xử lý thông tin. Người xử lý phiếu không thể biết mình đang xử lý thông tin về giảng viên nào.

Sau khi xử lý thông tin, những giảng viên được sinh viên khen ngợi sẽ là những tấm gương để các thầy cô học tập. Những giảng viên được sinh viên góp ý, sẽ được Ban Giám hiệu cho trực tiếp nghiên cứu thông tin để rút kinh nghiệm, cải tiến phương pháp và nội dung bài giảng của mình để nâng cao dần chất lượng giảng dạy.

Lấy ý kiến sinh viên về giảng viên là bước thứ nhất của quy trình đánh giá chất lượng đào tạo. Sau khi rút kinh nghiệm, các bước tiếp theo sẽ được triển khai:

- Lấy ý kiến sinh viên về hoạt động của các phòng ban, trung tâm trong trường
- Lấy ý kiến cán bộ, giảng viên về lãnh đạo nhà trường và lãnh đạo các đơn vị.

Những hoạt động này sẽ trở thành những hoạt động dân chủ thường xuyên, giúp nhà trường có thêm thông tin tham khảo để đánh giá chính xác hơn chất lượng đào tạo của mình, ngày càng hoàn thiện chương trình và nội dung đào tạo, củng cố thương hiệu để đáp ứng tốt hơn yêu cầu ngày càng tăng cao của xã hội. /.

Đ.T.V.C

Tài liệu tham khảo:

1.Công văn số 1276/BGDĐT-NG ngày 20/2/2008 của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT về việc tổ chức lấy ý kiến phản hồi từ người học về hoạt động giảng dạy của giảng viên(<http://www.hup.edu.vn/Content/tabid/55/nid/324/Default.aspx>)

2.Công văn số 2754/BGDĐT- NGCBQLGD ngày 20/5/2010 của Bộ Giáo dục- Đào tạo hướng dẫn lấy ý kiến phản hồi từ người học về hoạt động giảng dạy của giảng viên (<http://www.thuvienphapluat.vn/cong-van/Giao-duc/Cong-van-2754-BGDDT-NGCBQLGD-huong-dan-lay-y-kien-phan-hoi-tu-nguoi-hoc/107682/noi-dung.aspx>)

3.72,50% GV, 89,17 SV ủng hộ sinh viên đánh giá giảng viên

(http://www.hanoitv.vn/index.php?option=com_content&view=article&id=8747:7250-gv-8917-sv-ngh-sinh-vien-anh-gia-ging-vien&catid=62:giao-dc&Itemid=91)

4. Nguyễn Bằng. Sinh viên đánh giá giảng viên: Đừng hiểu sai!

(<http://www.vietnamnet.vn/giaoduc/200912/Sinh-vien-danh-gia-giang-vien-Dung-hieu-sai-886914/>)

5. Sinh viên được đánh giá giảng viên theo 8 tiêu chí (<http://vietbao.vn/Giao-duc/Sinh-vien-duoc-danh-gia-giang-vien-theo-8-tieu-chi/1735079709/202/>)

6. Thanh Trúc. Sinh viên VN được quyền đánh giá giảng viên

(http://www.rfa.org/vietnamese/in_depth/Vietnam-to-stipulate-regulations-on-how-to-value-teacher-abilities-ttruc-12202009095119.html)

7. Thi Nguyễn. Sinh viên đánh giá giảng viên: Công khai hay giữ kín?

(<http://giadinh.net.vn/20091221113434345p0c1000/sinh-vien-danh-gia-giang-vien-cong-khai-hay-giu-kin.htm>)

8. Tiến Dũng - Lương Nga. "Chúng tôi sẵn sàng để sinh viên đánh giá"

(<http://vietbao.vn/Xa-hoi/Chung-toi-san-sang-de-sinh-vien-danh-gia/11024089/157/>)

9. Tuệ Nguyễn. Sinh viên đánh giá giảng viên (!)

(<http://www.thanhnien.com.vn/News/Pages/200948/20091127021649.aspx>)